

FINE ARTS

Received: March 2011

Accepted: July 2011

Series : D

ISSN : 1308-7290

© 2010 www.newwsa.com

Tuğçe Kaynak

Gazi University
tuçe79@hotmail.com

Ankara-Turkey

OKULÖNCESİ (5-6 YAŞ) ÇOCUKLARINDA MÜZİK VE PİYANO EĞİTİMİNİN ÖNEMİ VE METOT SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

ÖZET

Müzik ve piyano eğitimi, özellikle okulöncesi çocukların zihinsel gelişiminde olumlu katkılar sağlamaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda, piyano eğitimi alan çocukların fen ve matematik derslerinde diğer çocuklara nazaran daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Tabii ki bu başarı, piyano eğitimcisinin öğrencisi için doğru öğretim yöntemlerini uygulaması ve doğru piyano metodu kullanmasıyla olumlu yönde artmaktadır. Bu araştırmada da okulöncesi çocukların piyano eğitiminde kullanılan öğrenme-öğretim yöntemlerine, onlara yönelik piyano metot tercihlerine ve bir metotta aranan niteliklere yönelik bulgular elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Piyano, Metot, Okulöncesi, Müzik, Eğitim

WEIGHT OF MUSIC AND PIANO EDUCATION AT PRE-SCHOOL CHILDREN AND IMPORTANT POINTS AT SELECTION OF PIANO METHOD

ABSTRACT

Music and piano education provides important contribution to children's mental development; especially pre-school students. As a result of researches, it has been observed that children who receive piano education are more successful in science and mathematics than the ones who do not. This success inevitably increases when the piano teacher applies the correct teaching technique and the correct piano method. In this research, information related to the learning and teaching methods used in the piano education of pre-school students, piano method preferences aimed at this age level and the quality necessary in a method has been found.

Keywords: Piano, Method, Pre-School, Music, Education

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Okulöncesi 5-6 çocuklarında müzik ve piyano eğitiminin temel amacı, onların bilişsel, devinışsel ve duyuşsal gelişimlerini sağlamaktır. Amaca uygun eğitim verildiğinde müzik, çocuk gelişiminde oldukça olumlu etkiler bırakabilir. Bu konuda saptanan amaçlar; çocukta dinleme yeteneğinin geliştirilmesi, çocukların dinledikleri sesler yoluyla algı yeteneklerinin geliştirilmesi, müziği çeşitli yollarla anlatabilmesi (hareketle, mimikle, sözle), yaratıcılık duygusunu geliştirebilmesi ve toplumsal gelişmeyi sağlayabilmesidir (Uçan, 1994).

Çocuk müzik dinlerken veya çalgı çalmayı öğrenirken susmayı, dinlemeyi, dikkatini çalgıya ve öğretmenine yoğunlaştırmayı, saygı göstermeyi öğrenir. Dinletilen müzik belirli bir öyküyü, olayı ya da duyguyu anlatan, konulu bir müzikse, çocuğa bunun anlatılması yerinde olur. Çocuk, konusu anlatılan müziği dinlerken, konu ile müzik arasında ilişki kurmaya çalışır, müziği daha dikkatli dinler. Bu yolla hayal gücü, zekâsı, belleği ve beğeni düzeyinin gelişmesi de amaçlanabilir.

Müzik okulöncesi çocukların bedensel ve psiko- motor gelişimlerini olumlu yönde etkiler. Çocuk toplu olarak ya da kendi başına şarkı söylerken her zamankinden daha farklı bir şekilde soluk alır. Bu soluk alıp vermeler şarkının cümlelerine göre düzenli bir şekilde olur. Böylece çocuğun akciğerleri gelişir ve çocuk soluk alıp vermeyi denetleme becerisi kazanır. Bir çalgı çalmak ses veren bir araçtan ses elde etmeye çalışmak, çalgının ya da aletin özelliklerine göre çocukta büyük ve küçük kasların gelişimine yardımcı olur. Örneğin; keman veya piyano çalarken çocuk ellerini ve parmaklarını denetimli bir biçimde kullanmak zorundadır. Bu durum psiko- motor gelişimini olumlu yönde etkiler (Oktay, 1997).

Çocuk kendi başına çalgı çalarken fazla enerjisini olumlu yönde harcar ve kendi başına iş yapmanın zevkine varır. Bu yolla, kişisel doyum ve duygusal yönden gelişim göstermesi söz konusu olabilir. Çalgı çalma eylemi, toplu çalma biçiminde olursa çocuğun sosyal gelişimini de olumlu yönde etkileyebilir.

Müzik öncelikle, çocuğun ruhsal yapısındaki aşırı duygusallık veya olumsuz davranışlarından arınıp, daha sakin ve olumlu bir ortama yönelmesi bakımından önemlidir. Çocuğun alacağı müzik eğitimi; kişilik gelişimini etkileyerek, gözlem yeteneğini güçlendirir ve iç potansiyeli ile yaratıcılığını ortaya çıkarır. Dolayısıyla müzik çocuğun içindeki potansiyel enerji ve gücün ortaya çıkmasını sağlar.

Okulöncesinde uygulanan müzik etkinlikleri, çocuklara beraberlik ve bir gruba ait olma duygusu verir. Bilinçli bir müzik eğitimi ile çocuğun grup içinde güven duygusu gelişir, kendine güvenmeyi öğrenir. Eflatun "Müzik terbiyenin esaslı vasıtasıdır ve müzik bir eğlence aracı değil, bir güzellik ve iyilik eğitim aracıdır" (Bütün Dünya, 2001: 36) diyerek, müziğin insan hayatındaki önemini, bin yıllar öncesinden bize aydınlık bir sesle fısıldamıştır.

Nitekim Toksoy'un da dediği gibi;

"Artık gelişmiş ülkelerde çocuklar daha anne karnındayken müzikle tanışıyorlar. Bütün çağdaş eğitim sistemlerinde müzik en önemli konuların başında geliyor. Çocukluk döneminden başlayan sağlıklı ve doğru yönlendirilmiş bir müzik yaşantısı, bireyleri gelecek yaşantılarında daha başarılı, daha mutlu ve dengeli kılıyor" (Toksoy, 2002: 2).

Okulöncesi çocuk gruplarına çalgı tekniklerini kavratmak ve psikolojik gereksinimlerine cevap vermek oldukça değişik yaklaşımlar gerektirmektedir. Çocuklar genellikle derse başlangıçta ve ders boyunca, öğretmen ile iletişimde, kendilerine özgü farklı özelliklerde

davranışlar gösterir. Bu davranışlardan en çok görüleni muhtemelen öğretmene yaklaşmakta çok utangaç olmalarıdır. Bu bakımdan çocuğu çalışmaya motive etmek için çeşitli oyunlar üretmek, yaşına göre söyleşiler yapmak, dersin içine mizah katmak, taklitler yapmak onun derse daha kolay uyum sağlayarak kendini daha rahat hissetmesine olanak tanır.

Bunun yanında küçük yaşlardaki çocukların dikkatlerinin kısa süreli olması, öğretmenleri, onların ilgilerini konuya çekmek için farklı yollar uygulamaya yöneltmektedir. Pişano derslerinde pişano çalma becerilerinin kazandırılması amacı ile yapılan bütün oyunların onun algılayabileceği düzeyde olmasında fayda vardır. Çocuklar, oyun olarak başlayan bu dersleri, sonradan öğretmenin yaklaşımı ve yönlendirmesi ile özel bir iş olarak görürler (Gold, 2000).

Pişano eğitiminin okulöncesi çocuklarda önemi oldukça büyüktür. 2000 yılında Kaliforniya'da okulöncesi yaştaki 78 çocuk üzerinde yapılan bir araştırmada pişano - IQ (zekâ katsayısı) arasındaki çarpıcı ilişki ortaya koyulmuştur. Okul öncesinde düzenli olarak yapılan pişano dersleri sonucunda çocukların IQ' sunun yüzde 50, hatta daha fazla artış gösterdiği yapılan deneylerle kanıtlanmıştır. Kaliforniyalı iki bilim adamının araştırmaları pişano eğitimi alan çocukların özellikle matematik ve fen dallarında çok daha başarılı olduğunu göstermiştir. Bu araştırmaların sonucu insanoğlunu, zeki bir neslin yolu bilgisayar klavyesinden değil de, pişanonun tuşlarından mı geçiyor diye düşündürmektedir.

Araştırmayı yapan Shaw ve Rauscher'e göre okulöncesi çocukların beynini tıpkı bir plastik gibi ve erken yaşlarda verilecek birtakım eğitimlerle şekillendirip beslemek mümkündür. Pişano ise, özellikle beyin ve beden arasındaki bağlantıyı kurmada, hem ruha hem de fiziğe etki etmesiyle bu yöntemin en etkili aracıdır. Shaw ve Rauscher'in araştırmalarına göre, okulöncesi çocuklara pişano dersi vermek, çocukların fen ve matematikte üstün özellikler göstermelerinde gerekli olan zihinsel yapıyı olgunlaştırmanın en etkili yoludur. (CHOKSY,2002).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Müzik eğitimi, beyni yoğurup şekillendirirken daha zeki, daha duyarlı ve daha sosyal bir neslin de tohumlarını atmakta yardımcı olmaktadır. Bununla birlikte, birçok eğitimci çocuğun zeki olması için, zorla pişano başına bağlanmaması gerektiği ve müziği ona bir oyun gibi öğretmenin en etkili yöntem olduğu konusunda da uyarılmaktadır. Bu bağlamda okul öncesi çağıdaki bir çocuğun pişanoyu sevmesi ve ilerlemesi bakımından metodun çocuğun yaratıcılığını geliştirmeye yönelik olması, öğrenciye neyi, nasıl öğreteceğini en iyi biçimde tasvir etmesi, açık ve net olması, içeriğinde oyunların yer alması seçilmesi oldukça önemlidir.

3. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ (DATAS CAPTURE AND DATA'S ANALYSIS)

Araştırma, betimsel bir araştırma olup, kaynak tarama ve anket uygulama yöntemleriyle hazırlanmıştır. Okulöncesi çocukların pişano eğitim sürecinde uygulanan öğretim yöntemlerinin, kullanılan metotların ve metot seçerken dikkat edilen noktaların belirlenmesi için 53 uzman pişano eğitimcisine anket uygulanarak veri toplanmıştır. Anketlerle elde edilen verilerin istatistiksel çözümlerinde "SPSS" programından yararlanılmıştır. Veriler frekans(f), yüzde(%) ve aritmetik ortalama dağılım tablosu şeklinde sayısal verilere dönüştürülmüş ve değerlendirilmiştir.

Metotlar genel ilkeleri, eğitimciye rehberlik etmesi, izledikleri öğretim yöntemleri, teknik beceri kazandırma yönü, müzikal özellikleri ve görsel öğeleri yönünden analiz edilmiştir.

4. PİYANO METOTLARININ TEKNİK ÖZELLİKLERİ (TECHNICAL FEATURES OF PIANO METHODS)

Çalgı eğitiminde temel amaç çocuğun yaratıcılığını arttırmak ve geliştirmektir. Bu amaçla çalgı eğitiminin gerektirdiği metotlar öğrencilerin ihtiyaçlarına, ilgilerine göre düzenlenmekte ve derslerde onların mümkün olduğunca katılımcı olmalarını sağlamaktadır. Değişik piyano metotları farklı yollardan piyano çalmayı öğretmekle beraber, hepsi piyanoyu çocuğun yaşamının vazgeçilmez bir parçası yapmayı hedeflemektedir. Çocukların çalgı eğitimleri üzerine yazılmış bütün metotlar, çocuk gelişimini de göz önünde tutarak, onlara müzik yaşantısı sağlamayı amaçlamaktadır.

Piyano metotları seçimi yapılırken; piyano dersinin amaçlarının, öğrencinin yeteneği ve hazır bulunuşluk düzeyinin, bulunduğu ortamın ve yaşının özelliklerinin göz önünde bulundurulmasında fayda vardır. Metotlarda; konuların düzenlenmesinde ve işlenmesinde "somuttan soyuta", "yalından karmaşığa", "bilinenden bilinmeyene", "yakından uzağa" gibi çağdaş genel öğretim ilkelerine göre paralellik taşınması, piyano eğitiminin daha verimli, etkili ve daha başarılı, olmasında büyük önem taşımaktadır. Başlangıç öğrencisi için seçilen metot ve öğrenciye yaklaşım, onun tüm müzik yaşantısında etkili olabileceğinden çok dikkatli olunmalı, uygulanacak metotlar tekrar tekrar incelenmeli ve en uygun metot seçilmelidir. Bu bağlamda tüm piyano metotları;

- "Çağdaş genel öğretim ilkelerine paralellik taşınmalı, piyano eğitiminde geliştirilen en son yöntemlere göre hazırlanmış olmalıdır.
- Metot hangi yaş grubu için yazılmışsa, o dönemin bedensel ve psikolojik yapısına uygun olmalıdır.
- Metodun kapsadığı alıştırma, etüt ve parçalar öğrencinin ilgisini uyandırmalı ve sistemli çalışmaya yönlendirmelidir.
- Kitabın içeriği kadar dış görünümü, iç sayfaların tasarımı, resim ve çizimleri albenili, nota yazımı okunaklı olmalıdır.
- Metotta yer verilen kuramsal bilgiler ve müzik parçaları dengelenmiş olmalıdır.
- Piyano armonisi, müzik teorisi, doğaçlama ve yaratıcı çalışmaya yer vermelidir" (Çimen, 1995: 13).

Piyano eğitimi yöntemleri ve piyano metotları zaman içinde sürekli yenilenmektedir. Maalesef günümüzde 5-6 yaş çocukları için kullanılan veya bilinen metotlar oldukça sınırlıdır.

"Kullanılacak piyano başlangıç metotları mümkün olduğu kadar sade, çok fazla tanım ve direktiflerle yüklü olmayıp, öğrencinin kafasını karıştırmayacak şekilde olmalıdır. Aksi halde öğrenci bocalayacak, öğretmen ise onun dikkatini toplamakta güçlük çekecektir"(Ercan, 1994: 24).

Bu araştırmaya paralel olarak yapılmış bir çalışma da bugün en sık kullanılan okulöncesi çocuklar için yazılmış ve ulaşılabilen 12 piyano metodunun analizidir. Elde edilen 12 çeşit metot incelendiğinde, genellikle her iki elin uzun süre sol anahtarında çalıştırıldığı, ezgilerin basit olduğu ve sol elin ihmal edildiği, ellerin bağımsız kullanımına önem verilmediği dikkat çekmiştir. Fakat çağımızda bilim ve teknolojilerdeki ilerlemeler ve beraberinde gelen çağdaş yaşam biçimi, piyano eğitiminin de gelişmesini sağlamıştır. İlkokul çağı çocukları için bile karışık ve zor olan nota değerleri, suslar, ölçüler gibi kavramlar öğretilirken, eğitimcinin yararlandığı kaynaklarda ve çocuk metotlarının çoğunda hayvan resimlerinden, renklerden ve simgelerden yararlanıldığı gözlemlenmiştir(Kaynak, 2004).

5. SONUÇLAR (CONCLUSIONS)

Piyano eğitimcilerinin okulöncesi çocukların piyano eğitim sürecinde, derslerde kulaktan öğretme yöntemini pek fazla tercih etmedikleri, daha çok taklit yolu ile çaldırma yöntemini kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca uzun süreli renklerle nota öğretiminin, ileride notaların klavyedeki yerlerini öğrenmede geciktirici bir etken olduğu sonucuna varılmıştır.

Piyano öğretim elemanlarının metot seçiminde, sırası ile çocuğun zihinsel, duygusal, bedensel özelliğini göze aldıkları, ancak her öğrencide aynı piyano metodunu kullanmadıkları, bireysel farklılıklara göre değişik metotlar kullandıkları belirlenmiştir.

Piyano eğitimcilerinin deneyimlerinin, bilgi donanımlarının ve yaratıcılıklarının metodu daha etkili bir duruma getirdiği ve en çok tercih ettikleri ve kullandıkları piyano metotlarının orta do yöntemi ile yazılmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca okulöncesi çocukların piyano eğitimine yönelik metot seçiminde; öğretim elemanlarının görsel öğeleri fazlaca dikkate aldıkları ve metodun amacına yönelik açıklamaların yapıldığı, ipuçlarının verildiği metotları çoğunlukla tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

- Piyano eğitimcilerinin kapsam yönünden;
 - Önce müzikal becerileri kazandırmayı, daha sonra teknik becerileri kazandırmayı hedefleyen metotların daha etkili olacağına inandıkları,
- Fiziksel yönden;
 - Çocuğun yaşı ve algılama düzeyine göre metotta öncelikli olarak görselliğe, sonra repertuara(müzikal ve sıkıcı olmaması) ve yazıların büyük puntolar halinde yazılmasına özen gösterdikleri,
- Öğretim yöntemleri ve prensipler yönünden;
 - Metotta eğitime rehberlik etmesi amacı ile yazılmış açıklamaların, dersi ve metodu etkili bir duruma getirebileceğine inanmadıkları ortaya çıkmıştır.

Piyano metotları genel ilkeler yönünden, eğitime rehberlik yönünden, izledikleri yöntemler yönünden, teknik beceri kazandırma yönünden, müzikal yönden ve görsel öğeler yönünden incelendiğinde, hiçbir metodu "eksiksiz" ve "en iyi" olarak nitelendirilemeyeceği, ancak her metodun her öğrencinin düzeyine uygun ve uygun olmayan yanlarının olduğu ortaya çıkmıştır. İncelenen metotların genelinde yavaş bir teknik ve müzikal gelişimin işlendiği saptanmıştır.

Öncelikle okulöncesi çocukların piyano eğitimi, ayrı bir uzmanlık gerektirdiğinden, bu eğitimin uygun eğitim almış deneyimli piyano eğitimcileri tarafından verilmesine özen gösterilmelidir. Piyano eğitimcileri yeni çıkan metotları yakından takip etmeli ve her zaman daha iyi bir eğitim için araştırmacı olmalıdır. 5-6 yaş grubu çocuğuyla derse başlarken çocuğun öğrenme eğilimlerine göre piyano metodu saptamak başarıya ulaşmada önemli bir etkidir. Öğretmenin her zaman kendini eleştirerek, izleyeceği yöntem ve metot konusunda kendisini geliştirmesi iyi bir eğitimci olabilmesi için zorunludur. Bu bakımdan öğretmenler yaşadığı deneyimlerden yola çıkarak öğrenci üzerinde nasıl bir metot kullanacağı konusunda yeni tercihler ve seçimler yapabilmelidir.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Başkent Üniversitesi Kültür Yayını, (2001). Bütün Dünya, sayı: 1, Ocak, Ankara.
2. Choksy, L., (2002). Teaching Music in the Twentieth Century, Prentice Hall, U.S.A.
3. Çimen, G., (1995). Pişano Metotlarına Genel Bakış, Orkestra Dergisi, Sayı: 258, Haziran.
4. Ercan, N., (1994). Küçüklerin Pişano Eğitiminde İlk Yaklaşımlar, Filarmoni Sanat Dergisi, Mayıs
5. Gold, M., (2000). When Enthusiasm Fades, Find a Pupil-Saver Piece, Business of Teaching, page 4., January .
6. Kaynak, T., (2004). Okulöncesi Çocuklara Yönelik Pişano Metotlarının İncelenerek Kullanılma Durumlarının Saptanması, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
7. Oktay, A., (1997). Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem.
8. Toksoy, A., (2002). Çocuk ve Müzik, www.musikionline.com
9. Uçan, A., (1994). Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.